

Provincie Noord-Holland
Statencommissie Natuur Landbouw & Gezondheid
T.a.v. mevrouw S. Neeskens, staten- en commissieadviseur

Per e-mail:

Noord-Holland, 14 oktober 2021
Betreft: natuurbeheerplan

Geachte leden van de commissie Natuur Landbouw & Gezondheid,

Naar wij hebben begrepen vergadert u binnenkort over het Natuurplan, om vervolgens Provinciale Staten hierover te adviseren.

Wij wensen u daarom te informeren over onze bedrijven, welke zich in het gebied bevinden dat volgens de plannen omgevormd zal dienen te worden naar 'natuur', en naar de consequenties van de plannen voor onze bedrijven.

Voor al onze bedrijven geldt dat deze in het geheel of deels binnen NNN-gebied liggen. Daarmee beoogt de provincie deze percelen te ontwikkelen als natuur. In de huidige situatie betreft het gronden waar paarden of koeien grazen of waar bollen worden gekweekt, in de ogen van de plannen geen 'natuur'. Wij willen allen onze bedrijfsactiviteiten niet staken, maar zullen hier wel toe gedwongen worden indien de plannen van de provincie zoals deze nu op tafel liggen, zullen doorgaan. Voortzetting van de ondernemingen gaat namelijk niet samen met de natuurdoelstellingen. Omvorming naar natuur zou betekenen dat de paarden en koeien uit de weilanden verdwijnen en dat de bollenvelden verleden tijd zijn. In deze brief lichten wij graag toe wie we zijn en onderbouwen we waarom de plannen wat ons betreft onwenselijk zijn.

De verschillende bedrijven

Stal 's Gravenweg betreft een rijksmonumentale boerderij met paardenpension en schapenhouderij in Vogelenzang. De onderneming is eigenaar van circa 35 ha grond rond Vogelenzangseweg 164. In winterperiodes zijn 157 paarden en pony's op het terrein gestald, in de zomer rond de 180. Daarnaast lopen er nog 50 fokschapen. De percelen worden beweide door de paarden en worden nabegraasd door de schapen. De paarden wordt een omgeving geboden waarin ze in hun natuurlijke basisbehoeften kunnen voorzien. Het welzijn van de dieren staat voorop. Deze wijze van paarden houden sluit aan bij de nieuwe richtlijnen voor dierenwelzijn (en de in juni 2021 aangenomen wetswijziging van de Wet Dieren) en is door de paardeneigenaren gewenst.

Daarnaast heeft het bedrijf een maatschappelijke functie. Zo vinden mensen met een achterstand tot de arbeidsmarkt (Wajong) werk op de stallen en is er dagbesteding voor volwassenen en kinderen met een verstandelijke beperking.

De geschiedenis van dit cultureel historisch landgoed en het agrarische gebruik van de gronden gaat terug tot ca. 1500, de boerderij behoort tot een van de oudste gebouwen van de gemeente Bloemendaal. Al sinds langere tijd wordt met de provincie en gemeente gesproken over de toekomst van de onderneming, die van oudsher een melkveebedrijf was. Van belang in deze discussie is, is dat nog in 2009 in gezamenlijk overleg tussen provincie, gemeente, natuurorganisaties en ondernemer is besloten om een (paarden)pensionstal (verder) mogelijk te maken. Zodoende was deze onderneming ook een van de eerste in de provincie met een Nb-vergunning (stikstofvergunning). Planologisch is dit toen ook in orde gemaakt en de bedrijfsvoering is daaraan aangepast. Op die manier draaide de belastingbetaler niet op voor de kosten van het beheer en openhouden van het landschap, alsmede voor het behoud van de rijksmonumentale gebouwen, zaken die voor de gemeente en de provincie van essentieel belang zijn. In 2017 is de buitenrijbaan nog vergund. De meest actuele omgevingsvergunning dateert zelfs van 2018. Er is de laatste jaren ook flink geïnvesteerd en de vraag naar paardenstalling is veel hoger dan het aanbod en de vraag neemt alleen maar toe.

Hofstede de Kruidberg betreft een paardenpension in Santpoort-Noord, waar 45 paarden en pony's gestald kunnen worden. Daarnaast bieden ze nog weidegang voor nog eens 15 paarden. Het bedrijf richt zich tevens op de sport(wedstrijden). Ook bij Hofstede de Kruidberg staat het welzijn van de dieren voorop. De paarden worden een omgeving geboden waarin ze in hun natuurlijke basisbehoeften kunnen voorzien.

De natuurlijke behoeften van het paard bestaan uit:

- Behoeftte aan sociaal contact
- Behoeftte aan vrije beweging
- Behoeftte aan vezelrijk voer
- Behoeftte aan veiligheid
- Behoeftte aan routine

Het bedrijf is inmiddels overgenomen door de volgende generatie, die het bedrijf ook willen blijven voortzetten.

De heer ██████████ is de eigenaar van boerderij Westerhoeve in Santpoort-Zuid. De boerderij bestaat dit jaar 150 jaar. De eerste steen werd in 1871 gelegd door de toenmalige vrouw van de burgemeester J.C. Enschede. Het bedrijf startte toen als melkveebedrijf. In 1988 werd de boerderij overgenomen door de ouders van de heer ██████████, die toen nog een boerenbedrijf in Haarlem hadden. Zo kon het bedrijf van zijn ouders groeien als melkveebedrijf. De heer ██████████ hielp als kleine jongen al mee om de koeien te melken.

De heer ██████████ is de enige overgebleven zelfstandige melkveehouder in de gemeente Velsen en denkt er ook niet aan om te stoppen. Er wordt nog volop in het bedrijf geïnvesteerd. Een van de oude stallen is recent omgebouwd tot boerderijwinkel en een nieuwe stal is net klaar.

Het bedrijf bestaat momenteel uit 60 melkkoeien, 40 stuks jongvee en vleesvee en vier paarden. In de zomermaanden lopen er nog 25 extra paarden in de wei. Het woonhuis en de stallen bevinden zich aan de Middenduinerweg in Santpoort-Zuid, vlakbij de duinen.

Daarnaast bezit de heer [REDACTED] een aantal percelen grond (weiland) in de Hekslootpolder (Haarlem) en pacht het bedrijf zowel in de Hekslootpolder als in Velsen (bij de burens, bij Beeckestijn en nabij de Biezen) extra gronden.

De families [REDACTED] oefenen kwekerijbedrijven van bloembollen uit in het zuidelijke deel van de provincie Noord-Holland (Hillegom / Vogelenzang / De Zilk). De bloembollenvelden bevinden zich deels in Noord-Holland en deels in Zuid-Holland. De afzonderlijke familiebedrijven zijn al meer dan 100 jaar actief in de productie van bloembollen. Er worden bloembollen geteeld en geëxporteerd. Het bollenland ligt voor het grootste deel tegen de duinen aan. Hier liggen grove kalkrijke zandgronden die zeer geschikt zijn voor de hyacintenteelt. De percelen zijn gedraineerd waardoor de grondwaterstanden beter te regelen zijn. De bedrijven hebben zich voornamelijk toegelegd op de hyacinten-, tulpen- en narcissteelt. De hyacint heeft vers grond nodig dus is het belangrijk om een ruime vruchtwisseling aan te houden. Dit bereiken zij door goed zandland.

De huidige bollenvelden zijn in 1905 al omgezet in zandgrond. Alle gronden worden gebruikt voor bollenteelt en vaste plantenteelt. De bedrijfsactiviteiten worden ook wel beschreven als tuinbouw open grond, met de nadruk op bollen.

[REDACTED]. oefent een kwekerijbedrijf (bloembollen en bloemen) uit op het perceel bollengrond direct gelegen achter [REDACTED] te Aerdenhout. Het betreft zandgrond dat uitermate geschikt is voor de hyacintenteelt. Doordat het perceel afgezonderd is van andere bollengronden, is er geen risico op virusbesmettingen. Deze twee kenmerken maken dit perceel zeer waardevol. Bij dit bedrijf zijn inmiddels drie generaties betrokken.

Waarom de bedrijfsactiviteiten niet samengaan met een natuurdoelstelling

Paardenpension en natuurdoelstelling

Ten eerste betreffen de percelen van de bedrijven (Stal 's-Gravenweg te Vogelenzang en Hofstede de Kruidberg te Santpoort) zandgrond. Als je dat niet meer of nauwelijks mag bemesten, verschaalt het en krijg je snel Jacobskruid en Heermoes (kattenstaart) en dat is giftig voor paarden. De paarden zullen dit niet zo snel eten als ze in het land staan, maar als je het land gaat maaien (waarbij dit kruid tussen het maaisel terecht komt) en in de winter gaat voeren, dan proeven de paarden het verschil niet meer en eten ze het op. De paarden gaan hier dood van. Ook boterbloemen zijn niet goed voor de paarden.

Een paard heeft een overbijt en een paard bijt het gras dus bij de grond af. Daardoor krijg je een open grasmat. Door bemesting herstelt dit gras goed. Indien er niet meer bemest mag worden, blijft de open grasmat bestaan en krijg je ridderzuring en brandnetels. Ridderzuring neemt snel de overhand. Dit moet met de hand eruit gehaald worden indien het niet meer mag worden bestreden. Dit is meer dan een dagtaak, dus is praktisch niet mogelijk. Tevens is de gemeente niet blij met ridderzuring en brandnetels. De gemeente heeft hier al dwangsommen voor opgelegd bij andere eigenaren. Paarden eten geen ridderzuring en brandnetels, dus wordt het ook door de dieren niet bestreden.

Behalve dat er een wildgroei aan ridderzuring en brandnetels zal ontstaan, is ook sprake van een financieel gevolg. Een paardeneigenaar wil namelijk niet dat zijn paard in een wei staat waar giftige planten staan. Dit betekent dat de onderneming klanten zal verliezen, terwijl er een grote en toenemende vraag (en een kleiner aanbod) is naar goede stalling.

Als de weilanden omgevormd worden naar natuur, dan mag er nog maar 1 paard per ha weiland gehouden worden. In de praktijk zal dit niet eens gebeuren omdat de kritische klant (paardeneigenaar) zijn paard niet in een wei met kruiskruid en heermoes wil houden. Daarnaast zijn paarden kuddedieren en dit is dus zeer slecht voor het dierenwelzijn (en met het oog op de aangenomen wijziging van de Wet Dieren in de toekomst ook niet meer geoorloofd). De bedrijfsvoering bij 1 paard per hectare is niet meer rendabel, er wordt dan een heel groot verlies gedraaid, waardoor de ondernemingen failliet zullen gaan.

Een derde punt is dat een (droge) zandgrond de ideale grond is om paarden op te houden (bij veen zakken ze weg en bij klei glijden ze uit), de paarden kunnen hierdoor lang buiten staan. Indien het land te drassig is, dan heb je hoog risico op peesblessures, rotstraal en mok. Bij hoeven en benen die voortdurend nat zijn ontstaan problemen zoals white line disease, hoefkanker, abcessen en mok (een huidaandoening aan de benen). Paarden krijgen ook een hoge kans op leverbotinfectie. Vochtig land is dus slecht voor het dierenwelzijn. Je kan de paarden dan geen weidegang meer geven (overigens is beweiding op natuurgebied ook maar voor een beperkt deel van het jaar mogelijk, gezien de regels die dan van toepassing zijn). Gezien de regionale klantbinding, zijn er ook geen alternatieve locaties beschikbaar voor de ondernemingen. En aangezien de paarden 's nachts op stal staan, is het ook noodzakelijk dat de wei direct toegankelijk is vanuit de stal.

Figuur 1 en 2: de paarden in de wei bij Stal 's-Gravenweg. Goed gras, zonder ridderzuring.

Figuur 2: open grasmat met ridderzuring

Melkveebedrijf

Melkkoeien (productiedieren) hebben rijkere voedingswaarden nodig om melk te produceren en in natuurgrassen zit daarvoor onvoldoende eiwit. Voor jongvee zit er te weinig in voor een goede karkasontwikkeling. De ruwe eiwitnormen kunnen niet gehaald worden met natuurgrassen. Voor de bedrijfsvoering zijn productiegrassen nodig.

Niet voor niets heeft nota bene ook [REDACTED] in opdracht van de provincie in haar briefrapportage (BTG.RAPP. 2021/05 – versie 2 DEF) opgenomen dat een volwaardige bedrijfsvoering voor melkveehouderijen in combinatie met natuurbeheer uitsluitend kan worden gerealiseerd als een grote oppervlakte in beheer kan worden genomen, wat echter binnen het gebied niet (verder) beschikbaar is. De heer [REDACTED] heeft 64 ha grond in gebruik, waarvan 30% enkel voor extensieve landbouw gebruikt mag worden. Deze percelen mogen tussen 1 april en 1 juni respectievelijk 15 juni niet gemaaid of bemest worden. Deze percelen staan dan volledig ter beschikking aan de weidevogels. Dit betekent echter wel dat meer grond benodigd is voor de bedrijfsvoering en vooral ook gronden zonder verdere beperkingen. Thans is er sprake van een juist evenwicht. Er zijn op dit moment net voldoende gronden voor de volledige bedrijfsvoering. Van april t/m juni lopen de melkkoeien op de percelen rondom de stallen, vanaf juni t/m oktober lopen de melkkoeien op de percelen in de Hekslootpolder. Op de percelen rond de stallen lopen dan de paarden en de kalfjes. Op de gronden die slechts extensief gebruikt mogen worden, lopen enkele pinken. Voor beweiding van de melkkoeien is dus intensief gebruik van de percelen nodig. Splitsen van het koppel koeien kan niet, omdat de koeien tweemaal daags gemolken moeten worden en het arbeidstechnisch niet mogelijk is om dit op verschillende locaties te doen. In het vroege voorjaar en late najaar, wanneer de koeien op stal staan, is het bovendien nu ook mogelijk om de koeien overdag op de weides rond de stal te laten lopen. Ze lopen immers zo vanuit de stal de wei in. Dit zou niet meer mogelijk zijn, indien deze weilanden worden omgevormd naar natuur.

Omvorming van de weilanden naar natuurgronden zou dus het einde betekenen voor deze nog enige overgebleven melkveehouder in Velsen.

Daarnaast spreekt de provincie zichzelf ook tegen. Immers, in de Omgevingsvisie is het landbouwbelang geborgd in de beweging 'Natuurlijk en vitaal landelijke omgeving'. Indien de belangen van de landbouw (zoals de agrarische structuur of het landbouwareaal) onevenredig worden geschaad, kan de provincie op basis hiervan de gemeente hierop aanspreken of actie ondernemen.

Hoe bijzonder is het dan als de provincie zelf de belangen van de landbouw onevenredig schaadt!

Er zijn nog meer negatieve effecten van de omvorming van de weilanden naar natuurgronden. Doordat slechts extensief gebruik mogelijk is en je de gronden niet meer of nauwelijks mag bemesten, krijg je snel Jacobskruiskruid en Heermoes (kattenstaart) en dat is giftig voor het vee. De heer [REDACTED] moet door de nabijheid van een natuurgebied nu al grootste moeite doen om dit tegen te gaan (het verwaait vanuit het natuurgebied naar zijn percelen). Bij minder bemesting, wordt dit veel meer! Ook boterbloemen, dotterbloemen, hertshooi e.d. zijn niet goed voor de dieren.

Ook vochtige gronden zijn niet goed voor de dieren, dit veroorzaakt diverse medische problemen. Vochtig land is dus slecht voor het dierenwelzijn. Overigens is het de vraag hoe de provincie deze gronden vochtig zou willen maken, want van kwel is hier geen sprake.

Figuur 4: het perceel land nabij landgoed Beeckestijn dat gepacht wordt. Dit perceel mag pas vanaf 14 juli gemaaid worden en enkel tussen 1 augustus en 1 november beweid worden door 1 GVE/ha (1 koe = 1 GVE, 2 pinken = 1 GVE).

Conclusie: voor de bedrijfsvoering van het bedrijf van de heer [REDACTED] zijn de percelen met grasland absoluut benodigd voor (intensieve) beweiding. Ook is het van belang dat nog voldoende grasland binnen de regio beschikbaar blijft om drie- of viermaal per jaar te kunnen maaien, zodat dit gevoerd kan worden.

Bollenvelden

Een strook van de bollenvelden van de families [REDACTED], tegen de duinen aangelegen, vallen binnen het werkingsgebied Natuurnetwerk Nederland, zoals aangegeven op het volgende figuur.

Voor de families [REDACTED] zal deze begrenzing, indien dit niet gecorrigeerd wordt, zeer grote gevolgen hebben. De overgebleven delen van de betreffende kavels, die door middel van sloten worden gescheiden van de andere kavels, worden te klein om voor de teelt te gebruiken en worden daardoor nutteloos. Dit terwijl de kavels, mede door de wisselteelt, niet gemist kunnen worden en van zeer grote waarde zijn voor de ondernemingen. Daarbij komt dat het huiskavels zijn en deze zijn derhalve niet vervangbaar. Opname in het NNN-gebied zal dus direct leiden tot negatieve exploitaties.

Figuur 5: een strook over de percelen 1, 2, 3, 4, 35 en 891 valt binnen NNN-gebied

Daarnaast wordt door Rijnland de waterhuishouding in deze polder zeer goed geregeld. De pomp van Rijnland, die overigens maar op halve kracht draait in verband met de afwezigheid van kwelwater, haalt in de wintermaanden overtollig water (neerslag) uit de polder, waardoor op de velden zeer goed geteeld kan worden. Op de kadastrale grens tussen de duinen en de bollenvelden bevindt zich een brede vangslot die ook zorgt dat de waterhuishouding goed blijft (zie foto). Dit betreft een harde scheiding tussen het natuurgebied (de duinen) en de bollenvelden. Het is van groot belang dat deze scheiding in stand blijft, om te voorkomen dat de bollenvelden vernatten.

Overigens wijzen we u in dit verband ook op de beschrijving van het Bijzonder Provinciaal Landschap Zuid-Kennemerland, waarin opgenomen staat dat de geestgronden (delen van de duinzoom en strandwal die vergraven zijn ten behoeve van de bollenteelt) een belangrijke landschappelijke waarde hebben. Ruimtelijke ontwikkelingen die het vlakke of open karakter van deze gebieden of de zichtbaarheid van de steilranden verminderen, zijn een aantasting van deze kernkwaliteit. Het zou zeer opmerkelijk zijn indien de provincie zelf deze kernkwaliteit zou aantasten door een strook van de bollenvelden om te vormen naar natuur.

Figuur 3: harde scheiding d.m.v. een vangslot op de kadastrale grens tussen de duinen en de bollenvelden

Het bollenveld achter Vogelenzangseweg 1 te Aerdenhout en het bollenveld deels gelegen achter restaurant de Vogelensangh vallen in het geheel binnen het NNN-gebied.

Het is niet mogelijk om bloemen- en bollenteelt te combineren met een natuurbeheertype binnen het NNN. Indien deze bollenvelden omgevormd zouden worden naar natuurgronden, zouden de bedrijfsactiviteiten hier beëindigd moeten worden, wat in geval van **██████████**, zelfs zou betekenen dat al zijn bedrijfsactiviteiten eindigen.

Daarbij komt nog dat steeds meer biologisch geteeld moet worden en dat in verband met een ruime vruchtwisseling ook geen land gemist kan worden. Vanwege het milieu zijn de vruchtwisselingen van 1:4 aangepast naar 1:6, waardoor een modern bollenteeltbedrijf meer grond nodig heeft. De bedrijven kunnen dus absoluut geen grond missen!

Zoals u heeft kunnen lezen, heeft het natuurplan vergaande consequenties voor onze bedrijven en voor de burger: het betekent dat wij onze bedrijven gedwongen moeten beëindigen en dat de burger niet meer kan genieten van de mooie bollenvelden en de dieren in de weide. Dit is niet wat wij willen! Wij willen blijven ondernemen, zoals wij al generaties lang doen en daarmee een belangrijke bijdrage leveren aan de maatschappij!

Met vriendelijke groet,

namens

Stal 's-Gravenweg te Vogelenzang – familie [REDACTED]

Hofstede de Kruidberg te Santpoort-Noord – familie [REDACTED]

Boerderij Westerhoeve te Santpoort-Zuid – familie [REDACTED]

[REDACTED] Kwekerij te Hillegom, [REDACTED] te Vogelenzang en [REDACTED]

[REDACTED] te De Zilk – families [REDACTED] (drie afzonderlijke familiebedrijven)

[REDACTED] te Aerdenhout – [REDACTED]

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

De heer [REDACTED]